

СТАНОВИЩЕ

от д-р Андрей Иванов Захариев,

професор във ФМИ при ПУ „Паисий Хилендарски”

за дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

в област на висше образование 4. *Природни науки, математика и информатика*,
професионално направление 4.5. *Математика*,
докторска програма *Диференциални уравнения*

Автор: Магдалена Асенова Веселинова

Тема: „Дробни диференциални уравнения с разпределено закъснение”

Научен ръководител: доц. д-р Христо Стефанов Кискинов,
ФМИ, Пловдивски университет „П. Хилендарски”

Научно звено: катедра „Математически анализ”, Факултет по математика и информатика към ПУ „П. Хилендарски”, 4003 Пловдив

Основание: Заповед Р33-6000 от 16.12.2016 г. на Ректора на ПУ „П. Хилендарски”

1. Общо описание на представените материали по процедурата и на дисертанта

Със заповед № Р33-6000 от 16.12.2016 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” (ПУ) съм определен за член на научното жури във връзка с процедурата за защита на дисертационния труд на тема „Дробни диференциални уравнения с разпределено закъснение” за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 4. *Природни науки, математика и информатика*, професионално направление 4.5. *Математика*, докторска програма *Диференциални уравнения*.

Автор на дисертационния труд е Магдалена Асенова Веселинова – редовен докторант към катедра Математически анализ с научен ръководител доц. д-р Христо Стефанов Кискинов от ФМИ при ПУ „П. Хилендарски”

Представеният от Магдалена Асенова Веселинова комплект материали в електронен вид е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи:

- Молба от Магдалена Асенова Веселинова до Ректора на ПУ за разкриване на процедура за защита на дисертационен труд;
- Автобиография по европейски формат;
- Диплома за висше образование ПУ - 2013, у.и. № 053010, регистрационен №1883 от 13.10.2013 г. с приложение към нея;
- Заповед № Р33-802 от 25.02.2014 г. за зачисляване в докторантура;
- Заповед №106 от 06.04.2015 г. за провеждане на докторантски минимум;
- Протокол от 17.04.2015 г. за издържан докторантски минимум;
- Заповед № Р33-5351 от 25.11.2015 г. за смяна научните ръководители – проф. д.м.н. Степан Иванов Костадинов и проф. д-р Андрей Иванов Захариев с доц. д-р Христо Стефанов Кискинов;
- Протокол №7 от 28.10.2016 г. на КС за откриване на процедура за предварително обсъждане на дисертационния труд;
- Заповед №Р33-5165 от 07.11.2016 г. за разширяване на КС във връзка с предварителното обсъждане на дисертационния труд;
- Заповед № Р33-5475 от 23.11.2016 г. за отчисляване от докторантура с право на защита;
- Протокол №8 от 09.12.2016 г. на КС за предварително обсъждане на дисертационния труд;
- Списък на всички публикации;
- Дисертационен труд с декларация за оригиналност;

- Автореферат;
- Копия на публикациите по темата на дисертацията;
- Служебна бележка от НПД за участие в научни и научно-приложни проекти;
- Декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- Справка за спазване на специфичните изисквания на ФМИ при ПУ.
- Заповед за научно жури № Р33-6000 от 16.12.2016 г. на Ректора на ПУ

Кратки биографични данни за докторанта

Магдалена Асенова Веселинова е родена на 13.07. 1989 г. в гр. Хасково. През 2008 г. завършва Финансово-стопанска гимназия в Хасково. През октомври 2012 г. придобива образователната степен „бакалавър” по специалност „Информатика” в ПУ „Паисий Хилендарски, а през 2013 става „магистър” по специалност „Бизнес информатика с английски език” с отличен успех (6,00) отново в ПУ. На 01.03. 2014 г. е зачислена като редовен докторант към катедра „Математически анализ“ на ПУ, докторска програма Диференциални уравнения. Отчислена е с право на защита на 09.11. 2016 г. От 2012 г. до сега работи като Системен администратор с основен предмет на дейност: инсталиране, поддръжка и осъвременяване на операционни системи, софтуер и компютърни мрежи. Владее отлично английски език.

2. Актуалност на темата

Дробните диференциални уравнения намират все по-широко приложение в математическото моделиране на системи и процеси, описвани от, включително уравнения със сложно закъснение. Многобройните публикации, посветени на различни задачи за дробни диференциални уравнения и системи, се публикуват през последните години в едни от най-реномирани издания, което според мен е едно безспорно доказателство за актуалността на темата.

3. Преглед на дисертационния труд и анализ на съдържанието

Дисертационният труд с общ обем 121 стр. съдържа увод, три глави, заключение, списък от публикациите по темата и цитирана литература. Списъкът от цитирана литература включва 107 заглавия.

В дисертационния труд са изследвани системи линейни дробни диференциални уравнения с разпределени закъснения с производни от типа на Риман-Лиувил и Капуто.

В увода са формулирани целта и задачите на дисертационния труд. Направен е и цялостен преглед на дисертацията, като са посочени най-важните получени резултати.

Първата глава е обзорна. Прегледан е накратко историческия аспект на теорията на дробното смятане, представени са двете най-често използвани дефиниции за дробни производни - производните на Риман-Лиувил и Капуто и са приведени редица техни основни свойства, необходими при изложението по-долу. Направен е кратък обзор на съществуващи резултати, получени за дробни диференциални уравнения със закъсняващ аргумент, част от които са обобщени в дисертационния труд.

Във втора глава са разгледани неутрални системи с разпределено закъснение в случая когато дробните производни в смисъл на Риман-Лиувил, за случая когато редовете на диференциране $\alpha_1, \dots, \alpha_n \in (0, 1)$ като е разгледан общия случай, когато те не са рационално съизмерими. За тези системи е дефинирана задачата на Коши и са намерени достатъчни условия за съществуване на единствено решение, дефинирано в $\mathbb{R}_+$. В автономния случай е доказан аналог на класическия резултат, че ако характеристичното уравнение на една автономна система има само корени с отрицателни реални части то системата е глобално асимптотично устойчива. Получени са достатъчни условия за това, разглежданата хомогенна неутрална линейна дробна диференциална система с разпределени закъснения да е глобално асимптотично устойчива ако характеристичното и уравнение има само корени с

отрицателни реални части. С помощта на логаритмичната норма, са получени достатъчни явни условия, които гарантират че всички на корени на характеристичното уравнение на системата са с отрицателни реални части. В случая, когато автономните линейни системи с дробни производни и разпределени закъснения не са от неутрален тип, са получени достатъчни явни условия за глобалната им асимптотична устойчивост, базирани на устойчивостта на съответните автономни линейни системи с дробни производни без закъснения. В случай на рационално съизмерими редове на диференциране резултатите са усилены.

В трета глава всички изследвани системи са с дробни производни в смисъл на Капуто. Получени са резултати, аналогични на тези, описани във втора глава, но при различни условия. Освен това, в трета глава са разгледани специален тип линейни системи с производни от разпределен ред относно дадена плътностна функция, като разпределените производни са базирани на стандартната разпределена производна от типа на Капуто. Доказано е съществуване и единственост на решението на задачата на Коши за такива системи. В автономния случай са намерени и доказани достатъчни условия за глобална асимптотична устойчивост.

В заключението е направен анализ на получените резултати и са систематизирани приносите в дисертационния труд. Има таблица за връзките между цели, задачи, приноси, местонахождение в дисертационния труд и направените публикации.

4. Характеристика и оценка на приносите в дисертационния труд

Считам формулираната в дисертационния труд цел за изпълнена.

Подкрепям всички приноси, описани в заключението на дисертационния труд:

- Намерени са достатъчни условия за съществуване и единственост на решението на задачата на Коши за неутрални системи линейни дробни диференциални уравнения с разпределено закъснение за случаите, когато дробните производни в системите са на Риман-Лиувил или Капуто, с рационално несъизмерими редове на диференциранията.
- Намерени са достатъчни условия за съществуване и единственост на решението на задачата на Коши за линейни системи дробни диференциални уравнения с производни от разпределен ред относно дадена плътностна функция и с разпределени закъснения, като разпределените дробни производни са базирани на дробната производна на Капуто.
- Намерени са достатъчни условия за глобална асимптотична устойчивост на автономни неутрални системи дробни диференциални уравнения с разпределени закъснения, в случаите, когато дробните производни в системите са на Риман-Лиувил или Капуто, с рационално несъизмерими редове на диференциранията.
- Установени са явни условия за глобална асимптотична устойчивост на автономни неутрални системи дробни диференциални уравнения с разпределени закъснения, в случаите, когато дробните производни в системите са на Риман-Лиувил или Капуто, с рационално несъизмерими редове на диференциранията
- Намерени са достатъчни условия за глобална асимптотична устойчивост на автономни линейни системи дробни диференциални уравнения с производни от разпределен ред относно дадена плътностна функция и с разпределени закъснения, като разпределените дробни производни са базирани на дробната производна на Капуто.
- Установени са експлицитни условия за глобална асимптотична устойчивост на автономни линейни системи дробни диференциални уравнения с разпределени закъснения, в случаите на дробни производни на Риман-Ливул или Капуто, с рационално съизмерими или несъизмерими редове на диференциранията.

5. Мнение за публикациите по дисертационния труд

По темата на дисертационния труд са представени 4 излезли от печат публикации на английски език. Всичките четири са в реферирани списания, притежаващи Импакт-ранг, а едно

от списанията е и с Импакт-фактор. Всички публикации са в съавторство с научния си ръководител и с мен. Преценявам участието на докторанта в публикациите за равностойно. Нямам данни за цитиране на публикациите по дисертацията в трудове на други учени и специалисти, което е естествено предвид на това, че те са публикувани сравнително скоро.

6. Лично участие на докторанта

Като съавтор на докторантката, мога да потвърдя, че нейният личен принос в разработването на дисертационния труд и публикациите е равностоеен.

7. Автореферат

Авторефератът е на 36 страници и отразява коректно съдържанието на дисертационния труд .

8. Критични забележки и препоръки

На страница 64, формула (2.2.3.5) на последния ред от първия стълб на матрицата е изпуснат един минус. Препоръчвам на докторантката да работи все така старателно, като обръща повече внимание на оформлението на работите си.

9. Лични впечатления

Познавам докторантката Магдалена Асенова Веселинова още от студентските и години като буден студент със задълбочено мислене. Магдалена Веселинова е не само добър математик, което е видно от настоящата дисертация и публикациите на докторантката, но и превъзходен информатик. Доказателство за това са трите сертификата от Oracle University и този от Global Knowledge.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и *отговарят на всички* изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на ФМИ, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Поради това, убедено давам своята *положителна оценка* за представените дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’* на Магдалена Асенова Веселинова в област на висше образование 4. *Природни науки, математика и информатика* , професионално направление 4.5. *Математика* , докторска програма *Диференциални уравнения*.

31.01. 2017 г.

Изготвил: .....

/ проф. д-р Андрей Захариев /